

2. Харів П. С. Науково-технічна творчість як інструмент підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства / П. С. Харів, А. П. Колесніков // *Актуальні проблеми економіки*. – 2006. – № 5. – С. 91-96.

УДК 336.225.68:351.72

Мокрицька А. Б.

*к.е.н., доцент кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань,*

Тернопільський національний економічний університет

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УКРАЇНІ

Сучасним економічним злочинам характерне застосування загальних злочинних технологій, пов'язаних зі створенням суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності та маскуванням їх діяльності за допомогою удаваних юридичних угод, а також приховуванням злочинних наслідків під «невдалу» господарську діяльність (доведення до банкрутства, реорганізація фірм тощо), підробленням і використанням підроблених бухгалтерських, розрахункових, платіжних та інших документів, незаконним доступом до інформації в комп'ютерних мережах, відмиванням коштів, одержаних злочинним шляхом, зокрема шляхом їх конвертації та переказування на банківські рахунки офшорних компаній тощо.

Все більш значна частина економічних злочинів скоюється проти приватних або публічних корпорацій, фінансових установ їхніми власними співробітниками, клієнтами або партнерами. Згідно із звітом аудиторської компанії Pricewaterhouse Coopers [2], викриття більшості таких злочинів здійснюється власними службами безпеки корпорацій і фінансових установ, і тільки після цього інформація передається до правоохоронних органів. Нав'язування бізнесу правоохоронного захисту з боку держави у таких випадках може бути контрпродуктивним для розвитку економіки.

Більшість злочинних схем реалізують злочинні групи, які мають міжрегіональні й транскордонні (транснаціональні) зв'язки. Їх підтримують корумповані представники фінансових установ і державні чиновники різного посадового рівня. Це визначає високий рівень латентності фінансових злочинів, сприяє професіоналізації злочинців, їх подальшій корпоратизації [8, 3]. Така ситуація ставить високі вимоги до кваліфікації спеціалістів з боротьби з організованою економічною злочинністю та свідчить про необхідність створення сучасних організаційних структур.

В європейських країнах система протидії економічним правопорушенням складається з таких основних елементів: поліцейські органи; спеціалізовані правоохоронні органи; податкові служби; митні служби; органи фінансової розвідки [2].

Одним з кроків інституційного реформування системи протидії економічним правопорушенням може бути створення державного правоохоронного органу, що забезпечуватиме економічну безпеку України.

Доцільність його створення підтверджує зарубіжний досвід, адже в більшості європейських країн функціонують подібні спеціалізовані підрозділи. Наприклад, такі служби створено в Грузії (Слідча служба у складі Міністерства фінансів), Литві (Служба розслідувань фінансових злочинів), в Італії (Фінансова Гвардія), Казахстані (Агентство по боротьбі з економічною і корупційною злочинністю), Великій Британії (Податкова та митна служба) тощо.

Однак, як зазначають окремі науковці, створення Служби фінансових розслідувань в Україні без довіри до влади та державних установ може призвести лише до додаткового витрачання коштів платників податків. Інші висловлюють думку, що максимальна ефективність виявлення та притягнення до кримінальної відповідальності порушників фінансово-економічного законодавства може бути забезпечена лише шляхом чіткого поділу повноважень між окремими органами та забезпечення відповідної спеціалізації їх діяльності без створення окремого державного органу [1, 170].

Не менш важливим за реорганізацію та створення нової інституційної моделі є європейський досвід створення інтерфейсів взаємодії різних правоохоронних структур і функціональної інтеграції інструментів протидії економічній злочинності. Саме тому усі дії щодо реформування організаційного забезпечення слід проводити комплексно з метою усунення дублювань та розподілом повноважень між діючими органами з у сфері протидії економічним правопорушенням.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волощук Р. Є. Служба фінансових розслідувань в Україні: необхідність створення та організаційні моделі функціонування / Р. Є. Волощук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015.- № 1. – С. 168-173.

2. Їжак О. І. Європейський досвід організації системи протидії економічній злочинності. Аналітична записка / О. І. Їжак. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1106/>.

3. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 05.01.2017 (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.

4. Про Національну поліцію: Закон України від 12.07.2017 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

5. Про Службу безпеки України : Закон України у редакції від 28.12.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.

6. Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 730. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/730>

7. Про утворення територіального органу Національної поліції (Департамент захисту економіки як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції) : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.10.2015 р. № 830. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/830>